

Motion till riksdagen 2013/14:Ju380

av **Maria Lundqvist-Brömster (FP)**

Rättssäkra våldtäktsärenden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en oberoende och nationell granskningskommission för våldtäktsärenden.

Motivering

Våldtäkt är ett av de mest kränkande brotten en människa kan utsättas för. Under de senaste decennierna har det bildats en stark opinion mot mäns våld mot kvinnor och den svenska sexualbrottslagen har varit föremål för flera omarbetningar. För rättsväsendet är våldtäkt ett av de mest prioriterade brotten att bekämpa. Därför är det av stor vikt att det finns samlad kunskap om hur rättsväsendet fungerar när det gäller våldtäkter.

Totalt anmäldes det 16 900 sexualbrott under 2012. Hälften av brotten klassas som sexuellt ofredande eller blottning. De anmälda våldtäkterna minskade med 3 % vilket är en marginell minskning jämfört med 2011. Under 2011 var det lite mer än hälften av alla sexualbrott som klarades upp. Men sett över en tidsperiod så har de anmälda våldtäkterna ökat kontinuerligt, vilket har flera orsaker. Sexualbrott är en av de brottstyper som polisanmäls i minst utsträckning. Enligt den Nationella trygghetsundersökningen (NTU 2011) anmäls endast 23 % av sexualbrotten.

Sexualbrott i allmänhet och våldtäkt i synnerhet är inte enkla brott att studera. De allra flesta sexualbrott förblir oupptäckta. Den integritetskränkning som våldtäkten innebär gör att många brottsoffer undviker att synliggöra sin utsatthet genom en polisanmälan eller vid undersökningar. Därtill läggs de flesta ärenden ned i ett tidigt skede av utredningen, vanligtvis med motiveringen att brott inte kan styrkas. Endast en liten andel av de våldtäkter som anmäls leder alltså i slutändan till att åtal väcks.

Brottsoffrets möjlighet att få rättvisa och upprättelse är i mycket stor utsträckning beroende av förundersökningens kvalitet. Ändå har liten uppmärk-

Fel! Okänt namn på

samhet ägnats åt att systematiskt identifiera och analysera brister vad gäller den rättsliga hanteringen av våldtäkter i Sverige. Därmed minskar även möjligheten att skaffa underlag för konkreta förbättringar.

Det är nödvändigt att polisens och åklagarnas arbete vad gäller att utreda och lagföra våldtäkt och andra sexualbrott förbättras. Kvaliteten i arbetet behöver stärkas för brottsoffrens rätt till rättvisa och upprättelse. Men det behöver även stärkas för allmänhetens tilltro till rättsväsendets förmåga att utreda, åtala och lagföra så allvarliga och integritetskränkande brott som våldtäkt. På sikt skulle detta också kunna leda till att anmälningsbenägenheten ökar.

Den handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld, förtryck och våld i samkönade relationer som riksdagen ställt sig bakom innefattar en rad åtgärder för att motverka sexualbrott och våldtäkter, stödja brottsoffren och förbättra rättsväsendets verksamhet. Men därutöver behövs en genomgripande och nationell granskning av själva hanteringen av våldtäktsärenden för att säkerställa att kvaliteten i polisens och Åklagarmyndighetens utredningsarbete håller en enhetlig och hög nivå i hela Sverige. Hela vårt rättsväsende måste på ett betryggande sätt utreda även dessa brott och ställa gärningsmännen inför rätta – det ligger i såväl brottsoffrets som samhällets intresse.

En granskningskommission, som tidigare bland annat Amnesty föreslagit, skulle möjliggöra omfattande och jämförande studier som grund för förslag om ytterligare åtgärder för att förbättra rättsväsendets hantering av våldtäktsärenden. Man skulle också få ett granskningssystem för kvalitetshöjning och större överensstämmelse i arbetet mellan olika polisdistrikt och åklagarkamrar. En systematisk granskning av alla nedlagda våldtäktsutredningar skulle innebära en ingående uppföljning för att säkerställa att såväl nya som tidigare vidtagna åtgärder verkligen fungerar.

Regeringen bör därför tillsätta en oberoende och nationell granskningskommission för att förbättra rättsväsendets hantering av våldtäktsärenden. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Stockholm den 25 september 2013

Maria Lundqvist-Brömster (FP)